

RADA VLÁDY PRO SENIORY A STÁRNUTÍ POPULACE

Z á p i s

z 45. zasedání Rady vlády pro seniory a stárnutí populace konaného dne 16. prosince 2021 od 10 hod. formou videokonference

Přítomni: dle prezenční listiny (příloha k zápisu)

Navržený program

1. Administrativní záležitosti
 - schválení programu, zápisů ze 2 předešlých zasedání, přivítání nových členů, Cena Rady
2. Desatero přípravy společnosti na stárnutí = priority, kterými je třeba se v souvislosti se stárnutím v ČR zabývat (Strategický rámec přípravy na stárnutí společnosti 2021-2025)
 - Spravedlivé důchody
 - Dostupnější a kvalitní sociální a zdravotní služby
 - Podpora sendvičové generace a neformálních rodinných pečujících
 - Podpora rodiny a mezilidské vztahy.
 - Celoživotní učení, trh práce a aktivní stárnutí

Zbylé oblasti budou řešeny ve spolupráci s ostatními resorty.
3. Prezentace aktuální epidemiologické situace - ÚZIS, MZd
4. Linka seniorů-Evropské harmonizované číslo – Elpida
5. Různé

1. Administrativní záležitosti

a) Schválení programu, zápisu ze dvou předešlých zasedání, přivítání nových členů, Cena Rady

Zasedání zahájila předsedkyně Rady paní Dipl.- Pol. Jana Maláčová MSc., ministryně práce a sociálních věcí a uvítala všechny přítomné. Poděkovala všem členům za společnou práci v uplynulých třech letech. Uvedla, že doufá, že vypracovaný návrh důchodové reformy se podaří v příštích letech implementovat do české legislativy. Od 1.1.2023 bude platit alespoň tzv. výchovné. Popřála Radě mnoho úspěchů v následující práci.

Paní prof. JUDr. Helena Válková, CSc., zmocněnkyně vlády pro lidská práva představila stanovisko týkající se povinného očkování osob ve věku 60+, které schválil 15. prosince 2021 Výbor ochrany práv starších osob. Stanovisko má tři body: podpora dobrovolného očkování všech a využití všech nástrojů pozitivní motivace k očkování, očkování by nemělo být vázáno k určité věkové kategorii neb je to možné chápat jako diskriminační a případné povinné očkování by mělo být řádně odůvodněno.

Paní ministryně uvedla, že je zastánkyní plošného povinného očkování. Poté se paní ministryně rozloučila a předala vedení zasedání místopředsedkyni Rady, paní náměstkyni Mgr. Zuzaně Jentschke Stöcklové.

MgA. Jan Lorman ředitel Gerontologického institutu o.p.s. a umělecký šéf scény Život 90 z.ú poděkoval paní ministryni za její práci a za vše, co pro seniory v České republice udělala.

Paní Válková navrhla, aby byl probrán ještě návrh Výboru ochrany práv starších osob týkající se povinného očkování. Inq. Lenka Desatová, předsedkyně Rady seniorů ČR uvedla, že mnoho seniorů ji kontaktovalo ve věci odmítnutí takového nařízení jako diskriminačního. Dále uvedla, že před dvěma dny jednala s VZP, která se snaží seniory motivovat k očkování darováním poukazu 500 Kč na nákup v lékárně. Pečlivě sbírá všechny reakce seniorů, které jsou reflektovány v časopise Doba seniorů. Nakonec, řekla, že nabídla několika poslancům možnost konzultace pohledu seniorů na danou problematiku. Paní Jentschke Stöcklová zmínila, že je možné, že vyhláška týkající se povinného očkování osob 60+ bude změněna novou vládou. Pan Lorman zmínil zkušenost z linky pro seniory Života 90, s tím, že z pohledu seniorů je dosud nedostatečně řešena dostupnost na očkování. Stále existují lidé, pro které je očkování nedostupné, kvůli jejich zdravotní situaci nebo příliš velké vzdálenosti do očkovačeho centra. Stále chybí dostatečné množství mobilních očkovačích pracovníků, kteří by mohli seniory naočkovat. Mgr. Stanislava Kottbauerová z odboru zdravotních služeb MZd uvedla, že dostupnost k očkování byla v gesci krajů. Zmínila, že mohla být jednou z příčin málo vysvětlující kampaň. Ale co se týče distribuce vakcín, tak všude jich bylo dostatek. I na ministerstvo zdravotnictví bylo zasláno mnoho negativních zpráv týkající se vyhlášky zavedení povinného očkování 60+. Uvedla, že ve vyhlášce není tato povinnost řádně zdůvodněna, vidí jako zásadní, aby to bylo napraveno. Nakonec uvedla, že dle jejího názoru, kdo měl zájem o očkování, ten se naočkoval. MUDr. Helena Sajdlová z Všeobecné zdravotní pojišťovny uvedla, že od října očkují všichni praktičtí lékaři. VZP bonifikuje ty, kteří seniory naočkují u nich doma. Dále bonifikují mobilní týmy. Nakonec potvrdila slova paní Kottbauerové, že kdo chtěl, tak už se očkovat nechal. Mgr. Ivo Slavotínek z Asociace krajů ČR uvedl, že jeho osobní stanovisko je, že by očkování nemělo být povinné. Za Asociaci krajů uvádí, že očkování je dostupné všem. Aktivně využívají mobilní očkovačích týmy. Více v tuto chvíli více udělat nejde a občané mají dostatek informací.

Paní Jentschke Stöcklová zmínila jednání MPSV s MZd týkající se zavedení povinného očkování sociálních pracovníků a pracovníků sociálních službách, kde panovala víceméně shoda, že by tato profese měla podléhat povinnosti očkování. Dle porovnání současného roku a tohoto minulého je jasný přínos očkování k ochraně zdraví klientů a provozu sociálních služeb.

Poté paní místopředsedkyně Jentschke Stöcklová přistoupila k hlasování. Rada je usnášeníschopná. Přítomných je 15 členů Rady. Byl odhlasován program a zápisy ze dvou předešlých zasedání. (Všichni byli pro, nikdo se nezdržel.)

Paní Válková navrhla hlasovat o stanovisku Výboru ochrany práv starších osob týkající se očkování, že Rada vlády pro seniory a stárnutí populace:

1. podporuje dobrovolné očkování proti covidu-19 a doporučuje všem relevantním institucím včetně zdravotních pojišťoven, aby využily nástrojů pozitivní motivace, které mají v této oblasti k dispozici;

2. zdůrazňuje, že případné povinné očkování proti covidu-19 by nemělo být uloženo ryze na základě příslušnosti osob k určité věkové kategorii, neboť takové opatření by mohlo být shledáno diskriminačním;

3. upozorňuje na to, že případné povinné očkování, stejně jako jiná plošná opatření, musí sledovat legitimní cíle, naplňovat znaky nezbytnosti a přiměřenosti a být řádně odůvodněno, a to při zohlednění všech relevantních faktorů (např. profesní zařazení a s ním spojená vyšší míra rizika přenosu nemoci, zdravotní stav jedince, nebo význam očkování určité skupiny pro ochranu veřejného zdraví).

Stanovisko bylo odhlasováno. (Nikdo nebyl proti ani se nezdržel).

Paní Jentschke Stöcklová přivítala nové členy Rady pana Mgr. Jakube Rychteckého za Svaz měst a obcí ČR a pana RNDr. Jiřího Klímu za Ministerstvo pro místní rozvoj. Dále uvedla, že Cena Rady vlády pro seniory byla udělena na Fóru sociálních služeb 1. října 2021 v Praze. Nakonec zmínila, že MPSV jakožto kontaktní místo Madridského akčního plánu pro problematiku stárnutí (2002) vytvořilo již 4. zprávu o plnění tohoto dokumentu, a to za období let 2018-2022, kterou zaslalo v září 2021 Evropské komisy. Zpráva je uveřejněna na stránkách MPSV.

2. Desatero přípravy společnosti na stárnutí = priority, kterými je třeba se v souvislosti se stárnutím v ČR zabývat (Strategický rámec přípravy na stárnutí společnosti 2021-2025)

a) Spravedlivé důchody

Ing. Tomáš Machanec, ředitel Odboru sociálního pojištění informoval, že Komise pro spravedlivé důchody vytvořila návrh důchodové reformy. Bylo navrženo zvýšení garantované složky důchodu a zjednodušení výpočtu složky vázané na výši příjmu. Tento návrh byl zpracován v paragrafovém znění a nebyl vládou projednán. Dalším tématem je odstraňování rozdílů důchodu mezi muži a ženami. Důvodem tohoto rozdílu je rozdílné platové ohodnocení, péče o děti a dřívější odchod do důchodu u žen. Od roku 2023 bude vypláceno tzv. výchovné, které by mělo přispět k vyrovnávání tohoto rozdílu. MPSV připravilo rovněž návrh paragrafového znění týkající se dřívějšího odchodu do důchodu osob v náročných profesích. Tento návrh prošel legislativní radou vlády, která jeho přijetí doporučila. Nová vláda má tento záměr ve svém koaličním programu. Doporučuje se přidat také kategorii zdravotnických záchranářů. Od léta tohoto roku je na stránkách ČSSZ tzv. důchodová kalkulačka. Do kalkulačky je možné se přihlásit skrze bankovní identitu. Průměrný důchod se pohybuje kolem 40 % průměrné mzdy. Pod touto hranicí byl pouze v letech 2017-2019 kvůli velmi rychlému růstu mezd na který valorizace reagovala až se zpožděním. Od ledna 2022 bude všem důchodcům plošně zvýšen důchod o 220 Kč. V příštím roce taky může dojít k mimořádné valorizaci z důvodu předpokládané vysoké inflace. V lednu bude uveřejněno programové prohlášení vlády, kde bude konkretizováno její směřování v tomto tématu.

Paní Jentschke Stöcklová poprosila, zda by mohly být ještě doplněny informace týkající se změn u dlouhodobého ošetřovného. Pan Machanec uvedl, že od ledna 2022 se zkracuje podmínka hospitalizace na 4 dny a u osob v paliativním stavu podmínka hospitalizace odpadá, zde bude stačit potvrzení od lékaře.

b) Dostupnější a kvalitní sociální a zdravotní služby

Mgr. David Pospíšil, ředitel Odboru sociálních služeb a sociální práce uvedl, že veškeré změny budou souviset s legislativními cíli nové vlády. MPSV by mělo v rámci Plánu národní obnovy připravit do konce roku 2022 systém sledování potřeb občanů ČR ve vztahu k sociálním službám. Za tímto účelem vznikla pracovní skupina, která se již jednou setkala. Jejímí členy jsou NNO, obce, kraje a organizace zastupující pacienty. Zítra proběhne další jednání. Cílem je do poloviny roku 2022 připravit návrh, jak by měl sledovací systém vypadat. V druhé polovině roku by pak měl být tento návrh projednán.

c) Podpora sendvičové generace a neformálních rodinných pečujících

Pan Pospíšil zmínil, že MPSV navrhlo v návrhu zákona o sociálních službách, aby pečující byly cílovou skupinou sociálních služeb. Novela bohužel nebyla schválena. Cílem je podpora pečujících ze strany sociálních služeb.

Mgr. Kamila Vlčková, z Oddělení koncepce rodinné politiky a služeb péče o dítě uvedla, že dle dostupných statistik rodina pokrývá více jak 80 % dlouhodobé péče. Podpora neformálních pečujících je zanesena v platné Koncepci rodinné politiky, která byla vládou schválena v roce 2017 (jedná se o opatření č. 29: Příprava návrhu systematické dlouhodobé podpory a finančního zajištění neformální péče). MPSV vyhlašuje každoročně ocenění Pečující roku. Vyhlášení probíhá na Fóru rodinné politiky. Tento rok MPSV společně s Byznysem pro společnost realizovala nultý ročník ceny Zaměstnavatel přátelský k neformálně pečujícím, jejímž cílem je ocenit soukromé i veřejné zaměstnavatele za přátelský přístup k zaměstnancům a zaměstnankyním, kteří dlouhodobě pečují o své nemocné blízké. V běhu je také několik projektů jako je Krajská rodinná politika, v jehož rámci byly zjišťovány potřeby pečujících, poskytovány informace týkající se péče. MPSV se dále zaměřuje na služby primární prevence jako jsou mateřská centra, centra pro rodinu, která jsou pečujícím nejbližší. MPSV každoročně vyhlašuje dotační tituly Rodina, Obec přátelská rodině a Obec přátelská seniorům.

d) Podpora rodiny a mezilidské vztahy.

Paní Jentschke Stöcklová uvedla, že vše k tomuto tématu bylo řečeno v předešlém bodu.

e) Celoživotní učení, trh práce a aktivní stárnutí

Pan Pospíšil zmínil dotační titul Podpora veřejně účelných aktivit seniorských a proseniorských aktivit. Byla schválena nová metodika pro rok 2022. 3.12.2021 bylo vyhlášeno dotační řízení. Žádosti lze podávat do 10.1.2021. Bylo provedeno několik změn s cílem podpořit více informací. Byla snížena míra povinného kofinancování projektu z 20 % na 5 %. Byly upraveny požadavky pro nadregionální organizace, tedy, že organizace musí působit nejméně ve třech krajích. Alokace na příští rok zatím není známa z důvodu rozpočtového provizoria.

Mgr. Jana Malá z Oddělení a analýz trhu práce přednesla informace o dalším vzdělávání, kde jsou senioři jednou z cílových skupin. Probíhající nebo plánované aktivity jsou spojeny s Národním plánem obnovy, kde na oblast zvyšování a změny kvalifikace je alokováno 7 mld. Kč. V listopadu vznikl Výbor pro rekvalifikace a další vzdělávání, který slouží k propojení všech aktérů. Dále aktuálně vzniká databáze rekvalifikací, kde bude přehled veškerého dalšího vzdělávání. Posledním tématem je vznik a rozvoj moderních vzdělávacích center,

kteřá budou financována prostřednictvím ÚP ČR. Důležité je jejich dostatečné technologické vybavení. Bude se vycházet ze stávajících center, která už v krajích jsou. Nástroj na rozvoj technologických kompetencí „Evaldo“, který na základě absolvovaného testu doporučí každému kurzy na prohloubení digitálních znalostí.

Mgr. Lukáš Krupička z Oddělení a analýz trhu informoval o tématu motivace zaměstnavatelů a podpora flexibilních forem práce. Na toto téma je spuštěno několik projektů v rámci operačního programu Zaměstnanost, které se zabývají podporou zaměstnávání osob 50+. První je program Flexi zaměřený na podporu flexibilních úvazků. Projekt běží do 30.6. 2023. Projekt vychází vstříc osobám, které se z nejrůznějších důvodů (zdravotních, rodinných apod.) nemohou nechat zaměstnat na plný pracovní úvazek a nabízí flexibilní formy zaměstnání. ÚP ČR poskytne finanční příspěvek zaměstnavateli, na základě dohody o vymezení sdíleného pracovního místa. Příspěvek je poskytován max. 6 měsíců, formou refundace vzniklých mzdových nákladů. Další projekt se jmenuje Generační tandem, kde je vyhrazeno společensky účelné pracovní místo, tento projekt běží do 30.6.2022. Na základě dohody zaměstnavatele s ÚP ČR je poskytován příspěvek zaměstnavateli na mzdové náklady nového zaměstnance, který byl vybrán z uchazečů o zaměstnání evidovaných na ÚP min. 4 měsíce. Současně je poskytován příspěvek na mzdové náklady na stávajícího zaměstnance, kterému vznikne nárok na starobní důchod v období 36 měsíců a méně. Tento zaměstnanec současně plní roli školitele. Třetím projektem je Národní projekt Podpora odborného vzdělávání zaměstnanců (POVEZ II). V rámci projektu je podporováno vzdělávání starších zaměstnanců. Zaměstnavatelům je umožněno získat příspěvek na vzdělávání svých zaměstnanců a refundaci jejich mezd po dobu školení. Vzdělávání může být realizováno jako vzdělávání obecné i specifické, a to jak v akreditovaných, tak neakreditovaných kurzech. Projekt trvá do konce roku 2022.

3. Prezentace aktuální epidemiologické situace, očkování seniorů proti onemocnění COVID-19, ÚZIS.

RNDr. Ondřej Májek Ph.D. informoval, že čísla nakažených v současných dnech klesají, ale počet nakažených na 100 000 obyvatel je stále okolo 750 osob. Reprodukční číslo kleslo těsně pod hodnotu jedna. Z celkového počtu nově diagnostikovaných případů je zhruba 10 % seniorů. Přibližně 30 % provedených testů je pozitivních. V posledních dvou týdnech dochází k viditelnému poklesu nakažených. I přes poměrně vysokou proočkovanost seniorů, nejsou počty nově nakažených seniory zanedbatelné. Díky očkování byla značně snížena věková hranice nakažených. Nově nakažení jsou zejména osoby ve věku 20-49 let. Epidemie více postihuje východní část republiky. Počet hospitalizovaných předčil predikce, většina pacientů je ve věku nad 65 let.

RNDr. Jan Mužík, Ph.D. informoval o šíření nákazy v zařízení sociálních služeb. Dle informací krajských hygienických stanic zařízení sociálních služeb se vyskytují na druhém místě, co se týče četnosti nálezů. Díky očkování bylo nakaženo velmi málo klientů i zaměstnanců. Dle údajů zadaných sociálními zařízeními do ISINu dosahují počty nakažených minimálních hodnot, oproti minulému roku. Senioři patří k nejproočkovanější skupině populace. Stále ale zbývá několik procent neočkovaných seniorů. Vzhledem k vyprchávání očkování, je nutné proočkovat posilujícími dávkami, které probíhá od listopadu. V prosinci se podařilo navýšit počet praktických lékařů, kteří očkují, aktuálně je zapojených 67 %.

Paní Válková se zeptala, zda neexistuje nějaká jednotná kategorizace věku. Byly zmíněny různé věkové kategorie. Existuje v ČR nějaká povinnost sjednotit věkové kategorie?

RNDr. Jan Mužík, Ph.D. uvedl, že statistiky jsou tvořeny dle požadavků. Různě volené jsou také kategorie očkovaní. Souhlasil, že jednoznačně kategorie sjednoceny nejsou. Obecně je uváděna kategorie 65+. Reaguje se na aktuální potřeby.

4. Linka seniorů-Evropské harmonizované číslo, Elpida.

Klára Gramppová, zástupkyně Linky seniorů, Elpida o.p.s. představila iniciativu ustanovení evropské harmonizovaného čísla pro seniory v nouzi. Číslo by bylo jednotné pro všechny státy EU. Několik takových čísel už existuje, např. Linka jednotné psychické pomoci. Všechny státy nejsou povinny se zapojit. Tato čísla jsou rezervovaná pro službu se sociální hodnotou. Považuje to za důležitý politický signál ČR směrem ke státům EU, že je zde seniorská tematika vnímána jako důležitá. Jednalo by se o nízkoprahovou pomoc pro seniory. Elpida podala 29. 7. 2021 podala návrh na definici tohoto čísla na Český telekomunikační úřad. Bylo vydefinováno číslo 116 100, které by bylo pro všechny seniory napříč EU. Aktuálně ČTÚ prezentoval tento projekt všem telekomunikačním úřadům v rámci EU. Elpida aktuálně hledá podporu organizací ze 14 států EU, zatím mají příslibených 6 spolupracujících organizací. Tímto žádají Radu o vyjádření podpory pro vznik tohoto čísla.

Paní Jentschke Stöcklová se zeptala, jestli Elpida komunikuje v této věci s jinými organizacemi, které provozují podobné linky.

Paní Gramppová odpověděla, že oslovili všechny linky 116 v ČR, které jim vyjádřily podporu. Elpida je zatím jen navrhovatelem přes ČTÚ. Poté, když to bude schváleno se může jakákoli organizace přihlásit, aby se mohla k provozování tohoto čísla připojit.

Pan Lorman se zeptal, zda stávající čísla krizových linek zůstanou dále platná nebo budou podřízeny tomuto číslu.

Paní Gramppová odpověděla, že všechny organizace, které chtějí toto číslo provozovat musí splnit podmínky linky krizové pomoci. Vznik tohoto čísla nebudou mít vliv na fungování jiných linek v ČR.

Pan Lorman se zeptal, zda tedy uživatelé se budou moci dovolat na všechny linky.

Paní Gramppová odpověděla, že ano. Uživatelé si mohou vybrat.

Pan Lorman se zeptal, jaký má význam integrace pod jedno telefonní číslo.

Paní Gramppová odpověděla, že vidí jako smysluplné, aby v rámci EU existovalo jednotné číslo evropské krizové pomoci.

Pan Lorman se zeptal, kam se tedy senior dovolá. Jak to bude propojeno s ostatními organizacemi. Se kterou bude klient propojen.

Petr Hanuš z Asociace poskytovatelů sociálních služeb uvedl, že je člen představenstva Linky bezpečí. Linka funguje jako náhrada za to domácí číslo. Je zde problém jazykové

bariéry. Za ČR by tak na tomto čísle přijímala pouze jedna organizace.

Paní Jentschke Stöcklová uvedla, že je důležité, aby toto téma byla nejdříve prodiskutováno na národní úrovni.

Pan Lorman řekl, že proti záměru nic nenamítá. Souhlasí, že je třeba to prodiskutovat na národní úrovni.

Paní Jentschke Stöcklová navrhla, aby proběhla společná diskuse na toto téma do příštího zasedání Rady vlády. Tento úkol by měl být projednán s novým panem ministrem.

Pan Hanuš poděkoval Elpidě, že toto téma otevřela. A věří, že by byla možná distribuce této linky k více poskytovatelům.

Paní Gramppová zmínila, že kdokoli z poskytovatelů může o toto číslo zažádat. Aktuálně jde o to získat pouze podporu pro vznik o tohoto čísla.

Paní Jentschke Stöcklová řekla, že je třeba, aby bylo jasné, jak tato linka bude fungovat a jak se do ní mohou vybrané organizace zapojit. Toto téma je třeba probrat konkrétně také na půdě MPSV a s novým panem ministrem.

5. Různé

Paní Jentschke Stöcklová všem poděkovala a popřála všem klidné svátky.

Přílohy zápisu

1. Prezenční listina 16. 12. 2021

Zasedání trvalo cca 2 hodinu a 30 minut. V Praze dne 16. prosince 2021 zapsala Barbora Plíšková, tajemnice Rady, barbora.pliskova@mpsv.cz.